

SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROGRAMI: SAĞLIK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ, SUNUMU VE KULLANIMI

Gülbiye Yenimahalleli Yaşar

Sağlık Hizmetlerinin Örgütlenmesi, Sunumu ve Kullanımı

- 2 Kasım 2011 tarih ve 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK):
- Sağlık Bakanlığının görevleri yeniden düzenlenmiştir:
 - SB sadece “acil durum ve afet halleri”nde hizmetin planlanması ve yürütülmesinden sorumludur
 - Diğer hizmetler için yalnızca “strateji ve hedefleri belirleme, planlama, düzenleme ve koordinasyon” görevi bulunmaktadır.

Sağlık Hizmetlerinin Örgütlenmesi, Sunumu ve Kullanımı

- 663 sayılı KHK;
 - “Kamu Hastane Birlikleri” uygulaması;
 - TTB yasasında yer alan “tabipliğin kamu ve kişi yararına uygulanıp geliştirilmesini sağlamak” ibaresinin kaldırılması
 - sözleşmeli çalışmanın ön plana çıkması
 - yabancı hekim ve hemşire çalıştırmanın önünün açılması
 - “Serbest Sağlık Bölgeleri”nin kurulması

Birinci Basamakta Aile Hekimliği Sistemi (2004)

- «Bir tür özel klinik»
- Aile Sağlığı Merkezleri (ASM)
 - 6.756 ASM (2013)
 - 22.497 aile hekimi (2014)
 - Aile hekimi başına 3.437 kişi (2014)
- Toplum Sağlığı Merkezleri (TSM)
 - 971 TSM (2013)
- Bölge (nüfus) tabanlı planlı hizmetten muayenehane merkezli pasif hizmete dönüşüm
- Finansmanı hala SB tarafından sağlanıyor, ancak koruyucu, geliştirici ve iyileştirici hizmetlerin bütüncül yapısı bozulmuş
- Sevk sistemi bulunmadığından ilk başvuru merkezi olma işlevi ortadan kaldırılmış (2007)
 - Aile hekimliği sistemi rahatlatılmış
 - “Tüketici tercihi” ön plana alınarak her basamağa doğrudan başvuru olanağı sağlanmış
- “Aile hekimliği birinci basamağın özel sektör kurallarına göre örgütlenmesinin bir sistemi olarak sunulmuş ve algılanmıştır”

Tablo 1: Birinci Basamak Kurum ve Acil Hizmet Altyapısı Sayıları, 2015, Sağlık Bakanlığı (Kaynak: SB 2016a, s. 5)

Aile Hekimliği Birimi	21.696
Aile Sağlığı Merkezi	6.902
Toplum Sağlığı Merkezi	970
Sağlık Evi	5.544
AÇSAP Merkezi	182
Verem Savaş Dispanseri	181
Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi (KETEM)	156
112 Acil Yardım İstasyonu	2.323
112 Acil Sağlık Ambulansı	4.237

Yataklı Tedavi Kurumları

Tablo 2: Türkiye’de Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Sayısı (2002-2015)

Sektörler	2002	2006	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Diğer	61	49	45	45	45	44	37	36
Üniversite	50	56	62	65	65	69	69	70
Sağlık Bakanlığı	774	767	843	840	832	854	866	865
Özel	271	331	489	503	541	550	556	562
Toplam	1156	1203	1439	1453	1483	1517	1528	1533
Toplam/Özel	23,4	27,5	34	34,6	36,5	36,2	36,4	36,7

Kaynak: SB 2012, s.63 ve SB 2014, s.71’de yer alan tablolardan oluşturulmuştur.

Yataklı Tedavi Kurumları

Tablo 3: Türkiye’de Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Yatağı Sayısı (2002-2015)

Sektörler	2002	2006	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Diğer	18.349	17.691	16.995	6.757	6.833	6.723	5.967	5.311
Üniversite	26.341	31.193	35.001	34.802	35.150	36.056	36.670	38.361
Sağlık Bak.	102.694	119.328	119.891	121.297	122.322	121.269	123.690	122.331
Özel	12.387	14.639	28.063	31.648	35.767	37.983	40.509	43.645
Toplam	159.771	182.851	199.950	194.504	200.072	202.031	206.836	209.648
Toplam/Özel	7,7	8,0	14,0	16,3	17,9	18,8	19,6	20,8

Kaynak: SB 2012, s.64 ve SB 2014, s.71’de yer alan tablolardan oluşturulmuştur.

Yataklı Tedavi Kurumları

- Özel hastane sayısında artış
- Özel hastane yatağı sayısında artış
- Özel hastane daha maliyetli
 - 2.Basamak devlet hastanesinde hasta başına maliyet 50,92 TL
 - Özelde 86,50 TL (SGK 2014).
- Türkiye'de 10.000 kişi başı hastane yatağı sayısı 26 (2013)
 - AB ortalaması 50,8

Yataklı Tedavi Kurumları

- Yatakların bölgesel dağılımı dengesiz
 - Batı Anadolu 10.000 kişi başına 34,4
 - Güneydoğu Anadolu 10.000 kişi başına 20,2.
- Yatak doluluk oranı %66 (OECD ortalaması % 78,2)
 - İstanbul'da %75,1
 - Kuzeydoğu Anadolu %61,2
- Verimlilik kaygısıyla hastanelerde daha az yatıyoruz.
 - Yatak devir hızı 2002'de 37,1 iken 2013'te 61,2.
 - Ortalama yatış günü 2002'de 5,8 iken 2013'te 3,9 (OECD 7,4 gün)

Tablo 4: Türkiye’de Sağlık Hizmetleri Sunumu, Kullanımı ve Memnuniyet Düzeyine İlişkin Bazı Göstergeler (2002 ve 2015)

Göstergeler	2002	2015	Uluslararası karşılaştırma	En düşük	En yüksek
10.000 kişi başına düşen hastane yatağı sayısı *	24,8	26,6 (2014 yılı)	27 (Dünya ort.) 32 (orta-üst gelirli ülkeler ort.) 50,8 (AB ort.)	20,5 (Güneydoğu Anadolu)	34,6 (Batı Anadolu)
Yatak doluluk oranı	% 59,4	% 69,6	% 77,3 (OECD Ort. 2013 yılı)	% 65,4 (Kuzeydoğu Anadolu)	% 74,9 (Güneydoğu Anadolu)
Yatak devir hızı	37,1	64,6	-	53,1 (Kuzeydoğu Anadolu)	82,2 (Güneydoğu Anadolu)
Ortalama yatış günü	5,8	3,9	7,3 (OECD Ort. 2013 yılı)	3,3 (Güneydoğu Anadolu)	4,5 (Batı Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu)
Kişi başı hekime müracaat sayısı	3,1	8,4	6,7 (OECD Ort. 2013 yılı)	6,9 (Ortadoğu Anadolu)	9,3 (Batı Marmara)
Birinci basamakta kişi başı hekime müracaat sayısı *	1,1	2,8	-	1,8 (Ortadoğu Anadolu)	3,5 (Batı Marmara)
Sağlık hizmetlerinden memnuniyet düzeyi *	% 40 (2003 yılı)	% 71	% 61 (AB Ortalaması)	-	-